

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W POLSCE, REPUBLICE CZESKIEJ I REGIONIE WYSZEHRADZKIM.

RAZEM CZY OSOBNO?

STATUS CHIŃSKIEJ “BRAMY DO EUROPY” DROGĄ DO ROZWOJU?

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

RELACJE

12/2016

www.csm.org.pl

Projekt współfinansowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej

W publikacji przedstawiono wyłącznie poglądy autorów.

Nie stanowi ona oficjalnego stanowiska Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W POLSCE, REPUBLICIE CZESKIEJ I REGIONIE WYSZEHRADZKIM. RAZEM CZY OSOBNO?
STATUS CHIŃSKIEJ „BRAMY DO EUROPY” DROGĄ DO ROZWOJU?

2

1. Zrównoważony rozwój w Polsce, Republice Czeskiej i regionie wyszehradzkim: razem czy osobno?

Polska i Republika Czeska rywalizują ze sobą w wielu obszarach, takich jak inwestycje zagraniczne, rozwój handlu oraz zagraniczna ekspansja gospodarcza. Istnieją jednak dziedziny, w których współpraca obu krajów mogłaby przynieść im korzyści i zapewnić zrównoważony rozwój.

Turystyka stanowi pierwszy z potencjalnych obszarów współpracy. Połączenie sił w celu stworzenia wspólnej oferty przez Polskę, Republikę Czeską oraz pozostałe kraje Grupy Wyszehradzkiej zaowocować powinno zwiększeniem liczby gości z innych kontynentów odwiedzających środkową część Europy. Na przykład statystyczny turysta z Chin poświęca na wycieczkę po Europie 9 dni, spędzając 2 doby w każdym z wybranych krajów. Dla turysty z Azji ciekawszą ofertę stanowiłaby jednak możliwość zobaczenia całego regionu. Duże zainteresowanie czeską Pragą mogłoby zatem zostać przełożone na przekierowanie turystów również do Krakowa i Warsza-

wy, czy też do położonej nieopodal Bratysławy oraz Budapesztu.

Na tej samej zasadzie zamiast działać samodzielnie i w pojedynkę, bardziej opłacalne jest wspólne promowanie całego regionu jako miejsca pełnego możliwości, a także popularyzowanie wiedzy o nim wśród zagranicznych odbiorców poprzez targi, programy wymiany studenckiej i kulturalnej, misje dyplomatyczne czy wizyty rządowe. Dobrym przykładem jest tu program dla studentów z Indonezji, w którym wzięły udział wszystkie cztery kraje z Grupy Wyszehradzkiej.

Kolejną istotną strefą potencjalnej współpracy jest praca nad rozwojem przedsiębiorczości w naszym regionie. Kraje Grupy Wyszehradzkiej zamieszkują 64 miliony osób. Te pokaźne zasoby ludzkie niestety systematycznie topnieją za sprawą emigracji. Powinniśmy tworzyć warunki dla przedsiębiorczości w regionie, sprawić, żeby zakładanie firmy we własnym kraju było łatwiejsze niż w Niemczech czy Wielkiej Brytanii, dokąd najchętniej wyjeżdżają Czesi, Polacy, Słowacy i Węgrzy. Musimy wzmocnić rozwój istniejących rozwiązań dla przedsię-

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W POLSCE, REPUBLICE CZESKIEJ I REGIONIE WYSZEHRADZKIM. RAZEM CZY OSOBNO? STATUS CHIŃSKIEJ „BRAMY DO EUROPY” DROGĄ DO ROZWOJU?

3

biorstw i start-upów oraz nauczyć się, jak być konkurencyjnym.

Właśnie w tej kwestii Polacy i Czesi mogą zrobić bardzo wiele, pomimo istniejących różnic dzielących oba kraje. Republika Czeska to drugi największy partner handlowy Polski po Niemczech (trafia do niej 13 procent polskiego eksportu) i państwo o orientacji eksportowej. Polski eksport stale rośnie (wzrost o 53 procent w ostatniej dekadzie), a rynek zewnętrzny to aż 38 milionów klientów. Sprzyja to zainteresowaniu zagranicznych firm, które chcą handlować w Polsce i całej Europie. Współpraca polskich firm z partnerami z Czech i innych krajów Europy Środkowo-Wschodniej powinna skutkować utworzeniem sieci dystrybucji i łańcuchów dostaw oraz wytworzeniem efektu synergii. Razem możemy stanowić bramę do zachodniej części Europy w podobny sposób, w który już staliśmy się centrum usługowym w takich sektorach jak outsourcing procesów biznesowych. To właśnie wspólny rynek unijny jest przecież głównym polem aktywności zarówno polskich, jak i czeskich firm – to na niego trafia około 75 procent eksportu polskiego i 88 procent eksportu czeskie-

go. Pokazuje to skalę potencjału do współpracy dla małych firm i start-upów.

Powinniśmy próbować postrzegać relacje między krajami Grupy Wyszehradzkiej w podobny sposób, w jaki dziś postrzegamy stosunki między regionami w danych krajach. Rywalizacja między regionami o pozyskiwanie inwestorów nie oznacza rezygnacji ze współpracy i wspólnej troski o kondycję obszaru całego kraju.

2. Status chińskiej “bramy do Europy” drogą do rozwoju?

Kontekst polityczny

Obecnie firmy w Polsce, Republice Czeskiej i całej Grupie Wyszehradzkiej starają się o dostęp do chińskiego rynku między innymi wywierając na swoje rządy presję, aby te przecierały im drogę za pomocą gestów politycznych. Jednakże skala eksportu do Chin nie zależy bezpośrednio od jakości relacji politycznych, o czym świadczy fakt, że okres najbardziej dynamicznego wzrostu eksportu z Czech rozpoczął się zaraz po wizycie Dalajlamy w tym kraju w 2009 roku.

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W POLSCE, REPUBLICIE CZESKIEJ I REGIONIE WYSZEHRADZKIM. RAZEM CZY OSOBNO? STATUS CHIŃSKIEJ „BRAMY DO EUROPY” DROGĄ DO ROZWOJU?

4

Inne kraje europejskie zmieniają jednak swoje nastawienie do Chin, co powinny uwzględnić również kraje Grupy Wyszehradzkiej. Motywy polityczne mogą przekładać się na inwestycje, Europa jednak nie jest w stanie wpływać na cele polityczne Państwa Środka. W firmach z Chin zachodzą także często podziały i spory pomiędzy zarządzającymi biznesem a przywódcami politycznymi. Należy również pamiętać, że zbytnia uległość może przeszkadzać w zdobywaniu szacunku chińskich partnerów podczas negocjacji.

Zróznicowane potrzeby

Polska i Republika Czeska różnią się od siebie jeżeli chodzi o stopień rozwoju infrastruktury. Posiadający dobrze rozwiniętą sieć dróg i autostrad Czesi nie są szczególnie zainteresowani dalszym ich rozwojem. Polakom natomiast nadal potrzebna jest rozbudowa sieci kolei, dróg oraz sieci energetycznej. W przypadku Polski pozyskanie pieniędzy z Chin na inwestycje infrastrukturalne bywa postrzegane jako jedna z możliwości rozwoju kraju.

Prowadzenie biznesu

Z punktu widzenia biznesu istnieje wiele wyzwań. Potencjał gospodarczej obecności Chin zaczyna być odbierany z dużym sceptycyzmem ze względu na to, że Państwo Środka coraz mniej importuje z zagranicy. Polski eksport do Chin jest dziesięciokrotnie mniejszy niż import w przeciwnym kierunku. Prawo Unii Europejskiej jest często zbyt skomplikowane dla chińskich przedsiębiorców, a wielu z nich nie jest w stanie spełnić wymagań zawartych w unijnych regulacjach. Dodatkowo obu stronom brak głębokiego zrozumienia środowiska partnerów z odmiennego kontynentu, co skutkuje licznymi nieporozumieniami hamującymi rozwój relacji biznesowych.

Jednym z problemów jest postrzeganie Chin jako niepodzielnej całości. Żaden z krajów regionu wyszehradzkiego, ani nawet cała grupa, nie dorównują wielkością chociażby jednej z chińskich prowincji. Współpraca z precyzyjnie dobranymi prowincjami wydaje się o wiele lepszym rozwiązaniem, niż z całym chińskim państwem i w dalszym ciągu daje szansę na znaczne korzyści, ponieważ nawet

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W POLSCE, REPUBLICE CZESKIEJ I REGIONIE WYSZEHRADZKIM. RAZEM CZY OSOBNO? STATUS CHIŃSKIEJ „BRAMY DO EUROPY” DROGĄ DO ROZWOJU?

5

najmniejsza chińska prowincja jest większa od największego państwa w Europie, czyli Niemiec.

Hasło “Kierunek Azja” nie powinno jednak w żadnym wypadku oznaczać skupienia się wyłącznie na Chinach. Właściwe zbalansowanie naszych relacji biznesowych musi polegać na rozwijaniu współpracy z Indiami, członkami Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej, Koreą oraz Japonią. Polska powinna przykładać specjalną wagę do wzmacniania relacji z krajami, w których posiada już specjalną pozycję, takimi jak Wietnam czy Mongolia, gdzie działa wielu absolwentów polskich uczelni i żywa jest pamięć ściślejszej współpracy politycznej.

Wszystkie graje Grupy Wyszehradzkiej powinny utrzymywać dobre stosunki z Chinami, aktywnie pozyskiwać chińskie inwestycje i eksportować własne produkty na tamtejszy rynek, jednak nie powinny postrzegać ich roli jako bezwzględnie najistotniejszej dla rozwoju naszego regionu. Nieustannie pamiętać należy o związkach wielkich przedsiębiorstw z Chin ze środowiskiem politycznym, które wpływać może na wybór strategii i po-

dejmowane decyzje. Oznacza to konieczność szczególnej troski o bezpieczeństwo, przede wszystkim w kluczowych dziedzinach teleinformatyki, eksploracji danych i polityki energetycznej.

3. Potencjał gospodarczy

Nowe technologie mogą w niedalekiej przyszłości odmienić potencjał Państwa Środka. Wracający do kraju chińscy absolwenci najlepszych uniwersytetów na świecie stworzą kapitał ludzki zdolny wytwarzać własne produkty, technologie i usługi. Także chińscy turyści stanowią przyszłościową ofertę dla Polski i Czech. Liczba Chińczyków odwiedzających Czechy osiągnęła już 400 tysięcy w roku 2016 i stale rośnie. W porównaniu z resztą krajów Grupy Wyszehradzkiej, liczba ta jest zdecydowanie najwyższa, aczkolwiek także w Polsce spodziewany jest szybki wzrost. Bezpośrednie połączenia lotnicze z Warszawy i Pragi do Pekinu znacząco ułatwiają rozwój biznesu i turystyki. Powstały niedawno w Pradze chiński film zaowocował w krótkim czasie znaczącym wzrostem turystów w tym mieście. Polska używa obecnie tej samej metody aby zachęcić do wizyty turystów z Indii, a twórcy z Bollywood

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ W POLSCE, REPUBLICIE CZESKIEJ I REGIONIE WYSZEHRADZKIM. RAZEM CZY OSOBNO? STATUS CHIŃSKIEJ „BRAMY DO EUROPY” DROGĄ DO ROZWOJU?

6

kręcili już filmy w Warszawie, Krakowie i Zakopanem („Kich”, „Fanna”).

Kraje Grupy Wyszehradzkiej powinny inwestować przynajmniej tyle, co Chiny w promocję swoich języków i kultury. Powinniśmy wymieniać między sobą nasze doświadczenia i wiedzę o regionie tytułem inspiracji, nowych pomysłów. Instytut Konfucjusza posiada 1 placówkę w Czechach, 3 w Polsce, 5 na Węgrzech i 1 na Słowacji. Chociaż znajomość języka jest bardzo ważna, a nauka chińskiego to dobra inwestycja dla Polaków i Czechów, należy pamiętać, że nie jest ona jednoznaczna ze zrozumieniem kultury. Może być ona zatem ułatwieniem udanej współpracy, ale nie jej gwarancją.

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Mińska 25, 03-808 Warszawa t: +48 22 646 52 67

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYKARODOWYCH